2024/1675

14.6.2024

SKLEP KOMISIJE (EU) 2024/1675

z dne 16. februarja 2024

o državni pomoči SA.62829 (2023/C), ki jo je Romunija izvedla za družbo Blue Air Aviation S.A.

(notificirano pod dokumentarno številko C(2024)910)

(Besedilo v romunskem jeziku je edino verodostojno)

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti prvega pododstavka člena 108(2) Pogodbe,

ob upoštevanju Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru in zlasti člena 62(1), točka (a), Sporazuma,

po pozivu vsem zainteresiranim stranem, naj predložijo svoje pripombe v skladu z navedenima določbama ([1]), in ob upoštevanju teh pripomb,

ob upoštevanju naslednjega:

1. POSTOPEK

(1) Komisija se je 20. avgusta 2020 odločila, da ne bo nasprotovala načrtovani pomoči družbi Blue Air Aviation S.A. (v nadaljnjem besedilu: družba Blue Air) v obliki državnega jamstva za posojilo v skupnem znesku 300 775 000 RON (62,13 milijona EUR) ([2]), od tega 28,29 milijona EUR (136,9 milijona RON) kot nadomestilo škode v skladu s členom 107(2), točka (b), Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) in 33,84 milijona EUR (163,8 milijona RON) kot pomoč za reševanje v skladu s Smernicami o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje nefinančnih podjetij v težavah (v nadaljnjem besedilu: smernice za reševanje in prestrukturiranje) ([3]) ter členom 107(3), točka (c), PDEU (v nadaljnjem besedilu: sklep o pomoči za reševanje) ([4]).

(2) Romunija je državno jamstvo izdala 20. oktobra 2020. Družba Blue Air je 23. oktobra 2020 črpala posojilo banke EximBank S.A. Romunija je 22. aprila 2021 Komisiji predložila prvotni načrt prestrukturiranja družbe Blue Air, ki je bil podprt s podaljšanjem državnega jamstva na skupno šest let.

(3) Romunski organi so 12. avgusta 2021 predložili informacije za oceno pomoči za prestrukturiranje v podporo prvotnemu načrtu prestrukturiranja.

(4) Komisija je 20. avgusta 2021 predložila predhodno oceno pomoči za prestrukturiranje in zahtevala dodatne informacije.

(5) Romunija je 16. novembra 2021 Komisiji predložila spremenjeni načrt prestrukturiranja družbe Blue Air (v nadaljnjem besedilu: načrt prestrukturiranja) in informacije za oceno pomoči za prestrukturiranje v podporo načrtu.

(6) Komisija je na videokonferenci 17. maja 2022 zahtevala pojasnila in opozorila na ključne informacije, ki jih je še vedno potrebovala za oceno združljivosti pomoči za prestrukturiranje. 18. maja 2022 je pisno potrdila glavne obravnavane točke in opozorila na glavna odprta vprašanja v zvezi z združljivostjo pomoči, ki jih mora Romunija pojasniti.

([1]) UL C 195, 2.6.2023, str. 18.
([2]) V tem sklepu se za ponazoritev uporablja devizni tečaj 0,20656 RON/EUR.
([3]) Sporočilo Komisije Smernice o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje nefinančnih podjetij v težavah (UL C 249, 31.7.2014, str. 1).
([4]) Sklep Komisije z dne 20. avgusta 2020 v zadevi SA.57026 (2020/N) – Romunija – COVID-19 – Pomoč družbi Blue Air (UL C 430, 11.12.2020, str. 2).

(7) Komisija je 8. julija 2022 od romunskih organov zahtevala informacije v zvezi z načrtom prestrukturiranja in podporno pomočjo. 6. septembra 2022 je poslala opomin. Romunija ni predložila zahtevanih informacij.

(8) Po tem, ko so mediji poročali o nenadnem in začasnem prenehanju poslovanja družbe Blue Air, Komisija pa je zahtevala najnovejše informacije, je Romunija 29. septembra in 5. decembra 2022 Komisijo obvestila o stanju dejavnosti družbe Blue Air in ukrepih, ki jih je Romunija sprejela po unovčitvi državnega jamstva iz uvodne izjave 1.

(9) Z dopisom z dne 17. aprila 2023 (v nadaljnjem besedilu: sklep o začetku postopka) je Komisija Romunijo obvestila, da se je v zvezi s pomočjo odločila začeti postopek iz člena 108(2) PDEU. Po dveh opominih je Romunija predložila pripombe 5. septembra 2023.

(10) Sklep Komisije o začetku formalnega postopka preiskave je bil objavljen v *Uradnem listu Evropske unije* ([5]). Komisija je zainteresirane strani pozvala, naj predložijo pripombe.

(11) Komisija je prejela pripombe ene zainteresirane strani. Te je 1. avgusta 2023 posredovala Romuniji, ki bi se lahko odzvala nanje, vendar se ni.

2. UPRAVIČENEC

2.1 Dejavnosti družbe Blue Air

(12) Družba Blue Air, prvotno ustanovljena kot družba Blue Air Airline Management Solutions S.R.L., je romunska delniška družba, ki posluje od avgusta 2013. Ko je družba Blue Air Transport Aerian S.A. prenehala poslovati, je družba Blue Air na podlagi razpisnega postopka prevzela njeno dejavnost zračnega prevoza. Družba Blue Air Airline Management Solutions S.R.L. je leta 2018 spremenila pravno obliko in ime v Blue Air Aviation S.A. Do novembra 2022 je imela družba Airline Invest S.A., zasebna romunska družba, ki je imela delnice družbe Blue Air, druge dejavnosti pa ni opravljala, v lasti 76,18 % osnovnega kapitala družbe Blue Air, dva posameznika pa sta imela v lasti 23,81 % oziroma 0,1 %.

(13) Družba Blue Air je z leti povečala obseg svojega poslovanja, vendar s finančnimi neravnovesji. Do konca leta 2019 je letni promet družbe znašal približno 414 milijonov EUR, upravljala je 23 zrakoplovov Boeing-737, s katerimi je prepeljala 4,2 milijona potnikov na leto, od tega 60 % romunskih državljanov, ki prebivajo v tujini. Septembra 2021 je imela 1 058 zaposlenih ter štiri operativne sedeže v Romuniji in enega v Italiji za zagotavljanje (i) storitev mednarodnega in notranjega zračnega prevoza potnikov, (ii) čarterskih storitev za potovalne agencije in (iii) zakupa zrakoplovov s posadko ([6]).

(14) Po podatkih iz načrta prestrukturiranja, predloženega 16. novembra 2021, je bila mreža družbe Blue Air skoraj izključno evropska in je vključevala približno 90 neposrednih povezav med namembnimi kraji, konkurirala pa je predvsem družbam Tarom, Ryanair in Wizz Air. Na 20 rutah je opravljala prevoze kot edini prevoznik. Na 36 rutah je storitve prevoza opravljal še en letalski prevoznik. Na drugih rutah sta poleg družbe Blue Air prevoze opravljala še dva ali več prevoznikov.

2.2 Težave družbe Blue Air in prejšnja pomoč za reševanje

(15) Romunija pojasnjuje, da je družba Blue Air do leta 2018 beležila pospešeno rast ter izvajala velike naložbe za vzpostavitev novih sedežev in rut. Svojo dejavnost in program širitve je izvajala brez ustreznega dostopa do financiranja, zato so nastale težave z likvidnostjo in solventnostjo. V sklepu o pomoči za reševanje je bilo

([5]) Glej opombo 1.

([6]) V skladu s pogodbo o zakupu s posadko lastnik zrakoplova zagotovi zrakoplov in vsaj enega člana posadke. Lastnik prevzame operativno upravljanje, ki vključuje izvajanje vzdrževanja, pridobitev zavarovanja in druge pravne odgovornosti v zvezi s poslovanjem.

ugotovljeno, da je imela družba Blue Air do 31. decembra 2019 negativen lastniški kapital v višini 18,9 milijona EUR in nakopičene izgube v višini 37,7 milijona EUR, ki so presegale njen vpisani osnovni kapital v višini 0,2 milijona EUR in rezerve v višini 0,62 milijona EUR. Poleg tega je bilo v sklepu o pomoči za reševanje ugotovljeno, da je imela pandemija COVID-19 od začetka marca 2020 znaten negativen vpliv na uspešnost družbe Blue Air ([7]). Izgube in negativen lastniški kapital so se nakopičili, zato je morala družba Blue Air 6. julija 2020 začeti postopek pred insolventnostjo.

(16) Kot je navedeno v sklepu o pomoči za reševanje, je bilo državno jamstvo iz uvodne izjave 1 povezano s posojilom, s katerim bi se poleg nadomestila škode v skladu s členom 107(2), točka (b), PDEU, financiral tudi del negativnega stanja denarnih sredstev, ki se je pričakovalo med septembrom 2020 in februarjem 2021, kot je navedeno v likvidnostnem načrtu družbe Blue Air. Posojilo je bilo odobreno za šest let, pri čemer je bilo treba v šestih mesecih od odobritve priglasiti načrt prestrukturiranja. Državno jamstvo je bilo zavarovano s prvovrstnimi hipotekami na nekatera sredstva družbe Blue Air in tretjih oseb ([8]).

(17) V osnutku izrednega odloka vlade, ki ga je Romunija predložila v priglasitvi pomoči za reševanje, je bilo navedeno, da zavarovanje za državno jamstvo poleg drugih sredstev vključuje 75-odstotni delež družbe Blue Air, ki je v lasti družbe Airline Invest S.A., in enega posameznika z osnovnim kapitalom družbe Blue Air. V primeru uveljavitve jamstva bi se premoženje iz zavarovanja preneslo na državo, ki bi postala delničarka ([9]). V odloku ni bila navedena vrednost zavarovanja s premoženjem.

(18) Romunski organi so 5. decembra 2022 Komisijo obvestili, da je bilo državno jamstvo v korist posojilodajalca EximBank S.A. uveljavljeno in da je ministrstvo za finance v celoti plačalo zneske, povezane s posojilom, zavarovanim z jamstvom, ki ga je najela družba Blue Air.

3. OPIS NAČRTA PRESTRUKTURIRANJA IN PODPORNE POMOČI

3.1 Načrt prestrukturiranja: trajanje in načrtovani ukrepi prestrukturiranja

(19) Načrt prestrukturiranja družbe Blue Air zajema obdobje od 1. oktobra 2020 do 30. septembra 2025, ki sovpada s poslovnimi leti od 2021 do 2025 upravičenca. V tem obdobju se izvaja ali se bo izvajalo več ukrepov poslovnega prestrukturiranja, zlasti ukrepi za (i) znižanje stroškov flote, (ii) znižanje stroškov vzdrževanja, vključno z odstranjevanjem zrakoplovov, (iii) ohranjanje storitve in zagotavljanje prožnosti potovanj za potnike, (iv) prestrukturiranje mreže letališč in rut, da se vključijo glavna letališka vozlišča, (v) spremembo poslovne strategije, da bi družba postala vodilni nizkocenovni prevoznik v srednji in vzhodni Evropi, (vi) povečanje prispevka kanalov za neposredno prodajo, (vii) preoblikovanje informacijskih sistemov, (viii) organizacijske prilagoditve in znižanje stroškov za osebje, (ix) obnovitev flote zaradi varčevanja pri stroških goriva in potrdilih za CO_2, (x) komercializacijo tehničnih in vzdrževalnih dejavnosti s prenosom na novoustanovljeni subjekt ter (xi) reprogramiranje dolga in preprečitev insolventnosti.

3.2 Financiranje načrta prestrukturiranja

(20) Znesek finančnih sredstev, potrebnih za kritje stroškov prestrukturiranja, znaša 194,26 milijona EUR. Romunija trdi, da bi se stroški delno financirali s pomočjo za prestrukturiranje v višini 33,84 milijona EUR in delno z lastnim prispevkom družbe Blue Air v višini 160,42 milijona EUR.

([7]) Sklep o pomoči za reševanje, uvodne izjave 11 do 13 ter 36 in 102.

([8]) Sklep o pomoči za reševanje, uvodna izjava 19, uvodna izjava 20(g) ter uvodne izjave 45 do 48.

([9]) Osnutek, predložen v priglasitvi, je bil sprejet kot *Ordonanta de Urgenta Guvernul Romaniei n° 139 din 19 august 2020* in objavljen v Monitorul Oficial št. 763 z dne 20. avgusta 2020. Člen 4(2) osnutka odloka iz priglasitve je vključeval seznam premoženja, zastavljenega kot hipoteka, v členu 9(2) pa je bilo določeno načelo prenosa na državo in njenega lastništva prek ministrstva za promet, infrastrukturo in komunikacije v primeru uveljavitve jamstva.

(21) Kar zadeva financiranje načrta prestrukturiranja, je Romunija Komisijo najprej obvestila, da se je državno jamstvo za kritje posojila za pomoč za reševanje odtlej ohranilo kot pomoč za prestrukturiranje v korist družbe Blue Air, pri čemer je bila dospelost navedenega posojila največ šest let, tako da se lahko odplača do leta 2026. Romunija je nato 5. decembra 2022 Komisijo obvestila, da je bilo državno jamstvo uveljavljeno in da je ministrstvo za finance v celoti plačalo zneske, povezane s posojilom, zavarovanim z jamstvom, ki ga je najela družba Blue Air. Pri izvajanju pravnih določb v zvezi z zavarovanjem jamstva s premoženjem je država prek organa za upravljanje državnega premoženja prevzela 75 % delnic družbe Blue Air ([10]), preostalih 25 % skupnega osnovnega kapitala družbe Blue Air pa sta obdržala družba Airline Invest S.A. (1,191 %) in en posameznik (23,809 %).

(22) V zvezi z domnevnim delom financiranja, za katerega ni bila zagotovljena pomoč, načrt prestrukturiranja vključuje zlasti naslednje dodatne vire:

(a) odpisi dolgov do tretjih oseb v višini 34,79 milijona EUR. Tretje osebe so: (i) italijanski potniki, (ii) romunski in italijanski upniki na podlagi sporazumov o sodni poravnavi ter (iii) različni upniki po pogajanjih o pogodbah;

(b) delničarji družbe Blue Air, ki niso država in bi odplačali dolg v višini 28,57 milijona EUR, ki ga je družba Blue Air dolgovala zasebnim najemodajalcem zrakoplovov, s čimer bi začasno postali upniki družbe Blue Air; delničarji bi tak dolg pretvorili v lastniški kapital družbe Blue Air v treh fazah, ki bi morale biti zaključene konec leta 2022, tako da družbi Blue Air ne bi bilo treba odplačati dolga;

(c) odprodaja zrakoplovov, ki so trenutno zastavljeni v korist družb NAFA- in ALC-Aero Leasing 3 Designated Activity Company, s katero naj bi se zagotovil lastni prispevek v višini 5,89 milijona EUR. Romunija navaja, da naj bi bil postopek prodaje zaključen oktobra 2023;

(d) zunanje financiranje v višini 54,47 milijona EUR, od tega 14,47 milijona EUR za ustanovitev skupnega podjetja za upravljanje novega letalskega prevoznika in 40 milijonov EUR za kritje likvidnostne vrzeli v letih 2021 in 2022 ter za zagotovitev vzdržnosti poslovanja v obdobju prestrukturiranja;

(e) notranje ustvarjena sredstva, ki vključujejo načrtovani neto poslovni izid (dobiček) v višini 30,02 milijona EUR v poslovnem letu 2022.

3.3 Obnova dolgoročne sposobnosti preživetja: finančne napovedi

(23) V načrtu prestrukturiranja je navedeno, da se med letoma 2020 in 2023 načrtuje povečanje števila zrakoplovov z 19 na 23, nato pa naj bi to število do leta 2025 ostalo nespremenjeno. Število razpoložljivih sedežev na kilometer bi se povečalo s 7,2 milijona leta 2019 in 3,2 milijona leta 2020 na 10,2 milijona leta 2023, nato pa naj bi do leta 2025 ostalo nespremenjeno. Romunija pojasnjuje še, da je cilj ukrepov poslovnega prestrukturiranja zagotoviti, da bo družba Blue Air pospešila postopek prestrukturiranja mreže, da bi zagotovila neprekinjeno poslovanje s hitrim in stalnim prilagajanjem razpoložljive zmogljivosti povpraševanju.

(24) V načrtu prestrukturiranja je predvideno, da bo družba Blue Air do leta 2022 dosegla pozitiven dobiček pred obrestmi, davki in amortizacijo (EBITDA) ter 16,8-odstotno stopnjo EBITDA glede na prihodke, ki naj bi se do konca obdobja prestrukturiranja povišala, kot je prikazano v preglednici 1. Poleg tega naj bi po ocenah denarnega toka iz načrta denarni pritok družbe Blue Air med letoma 2022 in 2025 znašal približno 600 milijonov EUR, denarni odtok pa približno 580 milijonov EUR, pri čemer naj bi bilo stanje denarnih sredstev od leta 2022 pozitivno in na koncu obdobja prestrukturiranja doseglo 21 milijonov EUR.

([10]) V skladu s členom 9(2) Izrednega odloka vlade št. 139 z dne 19. avgusta 2020, kot velja in kakor je bil spremenjen z Zakonom št. 162 z dne 30. maja 2022, objavljenim v Monitorul Oficial št. 534 z dne 31. maja 2022, je za imetnika povezanih sredstev družbe Blue Air in drugih sredstev v imenu države namesto ministrstva za promet, infrastrukturo in komunikacije določen organ za upravljanje državnega premoženja.

Preglednica 1

Izbrani finančni podatki iz načrta prestrukturiranja (poslovna leta 2021–2025, podatki v milijonih EUR)

	Obdobje prestrukturiranja				
	PL21	**PL22**	**PL23**	**PL24**	**PL25**
Prihodki	112,01	344,02	424,63	443,31	460,75
EBITDA	(58,21)	57,76	98,24	104,86	103,59
EBIT	(58,49)	19,09	39,77	42,86	42,46
Neto poslovni izid	(68,04)	30,02	8,83	12,95	19,93
Stanje denarnih sredstev	(3,81)	19,45	11,65	12,07	21,28
Stopnja EBITDA	– 51,9 %	16,8 %	23,1 %	23,6 %	22,5 %

Vir: Načrt prestrukturiranja, oddelka 4 in 7, strani 16 in 46.

(25) Načrt prestrukturiranja vključuje finančne napovedi po osnovnem scenariju s finančnimi podatki, predstavljenimi v preglednici 1. Napovedi ne vključujejo nobenih informacij o položaju lastniškega kapitala in znesku vloženega kapitala niti pesimističnega scenarija. V načrtu ni pojasnjeno, kako bi družba Blue Air odpravila težave s solventnostjo, ki jih dokazuje zelo negativen položaj lastniškega kapitala, opisan v uvodni izjavi 15. Poleg tega kumulativni neto poslovni izidi med letoma 2021 in 2025, prikazani v preglednici 1, nakazujejo, da se položaj lastniškega kapitala v obdobju prestrukturiranja ne bi bistveno izboljšal in postal pozitiven, tudi če bi se vložil nov kapital, kot je bilo načrtovano (glej uvodno izjavo 22).

(26) Romunija je bila ob predložitvi načrta prestrukturiranja prepričana, da bo družba Blue Air ustvarila dovolj sredstev, da bi v obdobju prestrukturiranja v celoti vrnila posojilo, za katero je bila dodeljena pomoč. Vendar je hkrati poudarila, da je preživetje upravičenca zaradi znatnih izgub, nastalih od leta 2020, in omejene likvidnosti še vedno ogroženo.

3.4 Ukrepi za omejevanje izkrivljanja konkurence

(27) Romunija je predlagala strukturne ukrepe in zmanjšanje poslovnih dejavnosti ter ukrepe v zvezi z ravnanjem, katerih cilj je omejiti izkrivljanje konkurence, ki ga povzroča pomoč za prestrukturiranje.

3.4.1 *Strukturni ukrepi – odprodaja in zmanjšanje poslovnih dejavnosti*

(28) Družba Blue Air mora izvesti naslednje odprodaje in zmanjšanje poslovnih dejavnosti:

(a) zmanjšanje števila nedobičkonosnih operativnih sedežev in rut, vključno z zaprtjem devetih rut do oktobra 2021 ter zaprtjem sedežev v Larnaki (Ciper) in Iaşiju (Romunija) do aprila 2020;

(b) predčasno vrnitev štirih zrakoplovov;

(c) prenos upravnih dejavnosti ter dejavnosti v zvezi z zdravjem, varnostjo in zaščito pri delu ter zaslužki in nadomestili na zunanje izvajalce;

(d) razširitev storitev vzdrževanja, ki jih opravlja hčerinska družba za vzdrževanje zrakoplovov Blue Air Technic S.R.L., na družbe, ki niso družba Blue Air, kar je po mnenju Romunije najpomembnejši ukrep za omejitev izkrivljanja konkurence.

3.4.2 *Ukrepi v zvezi z ravnanjem*

(29) Po navedbah romunskih organov so bili ukrepi v zvezi z ravnanjem določeni v pravni podlagi za državno jamstvo in povezani posojilni pogodbi, s čimer se je zagotovilo, da se pomoč uporablja samo za financiranje obnove dolgoročne sposobnosti preživetja in da se posojilo ne bo uporabilo za:

(a) agresivno širitev poslovanja ali prevzemanje prevelikih tveganj;

(b) prevzem konkurentov ali drugih gospodarskih subjektov, vključno z dejavnostmi na nabavnem ali prodajnem trgu;

(c) navzkrižno subvencioniranje drugih gospodarskih dejavnosti integriranih podjetij, ki so bila decembra 2019 v težavah;

(d) poleg tega se plačilo članom vodstva upravičenca ne bo zvišalo nad raven iz decembra 2019, dokler ne bosta odplačana posojilo in državno jamstvo.

3.5 **Vloga družbe Blue Air v Romuniji in hipotetični scenarij brez pomoči**

(30) Po navedbah romunskih organov je družba Blue Air zaradi slabega stanja cestnega in železniškega omrežja v Romuniji ključna za zagotavljanje medregionalne povezljivosti na svojem omrežju rut. Romunija je pojasnila, da je rast družbe Blue Air v zadnjih 15 letih poslovanja – tudi ob upoštevanju dejavnosti predhodne družbe – sledila romunskemu migracijskemu vzorcu. Družba Blue Air je svoje storitve ponujala po cenah, dostopnih romunskim delavcem, ki živijo v tujini. Družba je skupaj z uveljavljenim romunskim prevoznikom Tarom še naprej razvijala notranje rute, vendar po konkurenčnejših cenah, da bi nadomestila vrzel v kopenski povezljivosti, s čimer je zagotavljala povezljivost več kot 700 000 državljanom na leto. Mednarodni prevozniki na nekaterih od teh kratkih rut niso ponujali ustreznih storitev.

(31) Romunija je navedla, da ima družba Blue Air tudi pomembno vlogo v lokalnem gospodarstvu, saj ustvarja promet na majhnih regionalnih letališčih ter z davki in prispevki za socialno varnost prispeva k državnemu proračunu. Navedla je še, da ima upravičenec zelo izkušeno osebje za usposabljanje in zagotavlja strokovno usposabljanje z visoko dodano vrednostjo, na primer začetno usposabljanje za pilote ter periodično usposabljanje za pilote ter kabinsko in tehnično osebje. Po navedbah Romunije je bilo to pomembno za romunsko gospodarstvo.

(32) Romunija je v prvotnih stališčih trdila, da bi izstop družbe Blue Air s trga povzročil tržno pomanjkljivost in socialne težave v smislu točke 44 smernic za reševanje in prestrukturiranje. Družba Blue Air ima pomembno vlogo pri prevozu delavcev migrantov in malih podjetnikov v Romunijo, iz nje in v njej, zato bi izstop družbe s trga škodoval romunskemu gospodarstvu in povezljivosti. Romunija je navedla, da bi konkurenti težko posredovali in kratko- do srednjeročno nadomestili namembne kraje in slote edinstvene mreže družbe Blue Air.

(33) Romunija je 29. septembra 2022 na zahtevo Komisije sporočila, da je družba Blue Air zaradi pomanjkanja sredstev za običajne dejavnosti, vključno s stroški goriva, prvotno prekinila vse lete od 6. septembra 2022 do 10. oktobra 2022. V kratkem času so družbe Wizz Air, Ryanair ali Tarom vrnile več deset tisoč obtičalih potnikov družbe Blue Air ali so jim ponudile prevoz.

(34) Romunija je 5. decembra 2022 pojasnila, da je družba Blue Air ministrstvo za promet in infrastrukturo obvestila, da pred marcem 2023 ne bo nadaljevala letov in da sodeluje v razpravah s potencialnimi vlagatelji, ki bi lahko zagotovili financiranje za nadaljevanje dejavnosti zračnega prevoza. Po navedbah Romunije je bil takrat ploven le eden od šestih zrakoplovov Boeing-737 v floti družbe Blue Air.

(35) Romunski organi so se 18. novembra 2022 odločili, da začasno odvzamejo operativno licenco družbe Blue Air, in sicer za obdobje od 21. novembra 2022 do 31. marca 2023. Romunija je Komisijo obvestila, da se lahko ta začasni odvzem pregleda, če bo družba Blue Air predložila načrt sanacije, v katerem bo dokazala, da je opredelila finančna sredstva, ki so primerna in potrebna za financiranje dejavnosti zračnega prevoza v obsegu, ki družbi omogoča, da izpolni svoje obveznosti.

3.6 **Razlogi za začetek postopka**

(36) Komisija je v sklepu o začetku postopka predhodno menila, da bi lahko (i) nadaljevanje državnega jamstva po šestih mesecih (uvodni izjavi 1 in 21) ter (ii) uveljavljanje zavarovanja s premoženjem, s katerim je zavarovano državno jamstvo, in prenos 75 % delnic nekdanjih delničarjev družbe Blue Air na državo po uveljavitvi jamstva in plačilu neporavnanih zneskov posojila, kot je opisano v uvodnih izjavah 8 in 20, lahko pomenili državno pomoč v smislu člena 107(1) PDEU. Predhodno je sklenila, da se je pomoč že izvajala, in ocenila, ali je taka pomoč združljiva z notranjim trgom.

(37) Komisija je dvomila, da je pomoč za prestrukturiranje v skladu z glavnimi zahtevami smernic za reševanje in prestrukturiranje. Zlasti je izrazila dvome o (i) tem, ali bi dokončni izstop družbe Blue Air s trga povzročil socialne težave ali tržno pomanjkljivost v smislu letalske povezljivosti v Romuniji, (ii) obstoju zadostnega konkretnega in dejanskega lastnega prispevka upravičenca brez pomoči, (iii) obnovitvi dolgoročne sposobnosti preživetja ter (iv) neobstoju smiselnih izravnalnih ukrepov.

4. **PRIPOMBE ZAINTERESIRANIH STRANI**

(38) Družba Ryanair Designated Activity Company (v nadaljnjem besedilu: Ryanair) je pripombe predložila 29. junija 2023. Družba Ryanair se strinja z vmesno ugotovitvijo Komisije o nezdružljivosti pomoči za prestrukturiranje in poziva, naj se Romuniji ne dovoli povečati take pomoči v okviru nesmiselnih prizadevanj za oživitev družbe Blue Air, ki je prenehala poslovati več kot deset mesecev prej. Družba Ryanair meni, da je prenehanje dejavnosti prevoza družbe Blue Air sedaj dokončno, potnikov nima več, negativnega vpliva na letalsko povezljivost v Romuniji pa ni mogoče ugotoviti, saj so konkurenčne družbe prevzele lete na večini notranjih ali mednarodnih rut, na katerih je lete v preteklosti opravljala družba Blue Air.

(39) Družba Ryanair meni še, da je pomoč za prestrukturiranje nesorazmerna, saj sta neobstoječi lastni prispevek in porazdelitev bremena nezadostna in neprimerna, da bi podprla sposobnost preživetja družbe Blue Air, ki temelji na zdaj zastarelem načrtu prestrukturiranja, zlasti po izgubi slotov na koordiniranih letališčih na notranjem trgu in skoraj vsega osebja. Nezmožnost družbe Blue Air, da pridobi novo spričevalo letalskega prevoznika na podlagi svoje organizacije za zagotovitev varnosti dejavnosti prevoza, bi usodno ogrozila njeno sposobnost preživetja. Poleg tega bi bil načrt v nasprotju s smernicami za reševanje in prestrukturiranje, saj sta se v njem obravnavala samo ukinitev nedobičkonosnih rut in dejansko povečanje zmogljivosti družbe Blue Air.

5. **PRIPOMBE ROMUNIJE**

(40) Romunski organi niso obravnavali pripomb zainteresirane strani ali dvomov, ki jih je Komisija izrazila glede združljivosti z notranjim trgom. Njihove pripombe vključujejo pojasnila o dejstvih v zvezi z insolventnostjo družbe Blue Air in ukrepi, sprejetimi v okviru tega.

(41) Romunski organi (ministrstvo za finance) pojasnjujejo, da je nacionalna davčna uprava po tem, ko je Tribunalul București – Secția a Vll-a Civilă poslalo uradno obvestilo o začetku postopka v primeru insolventnosti v zadevi št. 8307/3/2023 v zvezi z družbo Blue Air, ki je bilo objavljeno v B.P.I. št. 5743 z dne 31. marca 2023, v roku, ki ga je določilo sodišče, vložila vlogo za vpis v stečajno maso v skupnem znesku 411 707 165 RON (82,81 milijona EUR) zavarovanih dolgov in proračunskih terjatev.

(42) Po zavrnitvi nekaterih zneskov (davek na dodano vrednost) je bila v B.P.I. št. 11066 objavljena predhodna preglednica terjatev in dolžnikov družbe Blue Air. Iz predhodne preglednice je razvidno, da sta bila vključena generalni direktorat za velike davčne zavezance z zneskom terjatve v višini 84 964 821 RON (17,1 milijona EUR) in ministrstvo za finance s terjatvijo v znesku 342 365 589 RON (68,86 milijona EUR), in sicer po prednostnem vrstnem redu iz člena 159(1) do (3) oziroma člena 159(1)(3) zakona št. 85/2014. Znesek državne pomoči, dodeljene družbi, je bil prav tako vpisan kot veljavna terjatev pod pogojem, da se določi tržna vrednost blaga (jamstev), zaseženega za vračilo državne pomoči v skladu s členom 9(2) Izrednega odloka vlade št. 139/2020.

(43) Romunski organi (organ za upravljanje državnega premoženja) pojasnjujejo in opozarjajo tudi, da je bilo v skladu s pravno podlago državnega jamstva, kakor je bila spremenjena, določeno, da se v primeru uveljavitve državnega jamstva ustrezna zavarovanja s premoženjem, vključno z delnicami družbe Blue Air, ki so jih imeli nekdanji delničarji, v celoti prenesejo na državo prek organa za upravljanje državnega premoženja, država pa postane delničarka.

(44) V skladu s tem je Romunija na podlagi odločitve generalne skupščine delničarjev družb Blue Air Aviation S.A., Airline Invest S.A. in Blue Air Technic S.R.L. 8. decembra 2022 postala 75-odstotni večinski delničar družbe Blue Air s prostovoljnim prenosom zajamčenih delnic od njihovih lastnikov na organ za upravljanje državnega premoženja, ki se ni mogel odločati, ali jih bo sprejel ali ne. Takratni delničarji družbe Blue Air so prostovoljno sprejeli vse potrebne ukrepe za vpis teh odločitev tudi v poslovni register, ki je bil zaključen 12. decembra 2022.

(45) Romunski organi so sporočili tudi, da družba Blue Air od 31. marca 2023, tj. datuma začetka postopka v primeru insolventnosti, ni opravljala poslovne dejavnosti v skladu s svojim poslovnim namenom ter da so se zaradi prenehanja njene osnovne dejavnosti začeli kolektivna odpuščanja zaposlenih in postopki za dostop do jamstvenega sklada za plače.

(46) Romunski organi menijo, da se v teh okoliščinah družbi Blue Air s prenosom delnic ni zagotovila nobena neposredna ali posredna prednost niti ni pridobila nobene gospodarske prednosti v zvezi z zapadlimi zneski posojila, saj decembra 2022 praktično ni bilo sredstev na računih, septembra 2022 pa so se plačila prenehala izvrševati. Zato romunski organi trdijo, da ta prenos delnic družbe Blue Air ni vključeval nobenih razpoložljivih zneskov denarja, ki bi družbi Blue Air prinesel kakršno koli gospodarsko prednost, ker ni odplačala posojila z državnim jamstvom.

6. OCENA POMOČI

6.1 Obstoj državne pomoči v smislu člena 107(1) PDEU

(47) Člen 107(1) PDEU določa, da „[r]azen če Pogodbi ne določata drugače, je vsaka pomoč, ki jo dodeli država članica, ali kakršna koli vrsta pomoči iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, nezdružljiva z notranjim trgom, kolikor prizadene trgovino med državami članicami“.

(48) Da bi se ukrep štel za pomoč v smislu te določbe, morajo biti torej izpolnjeni naslednji kumulativni pogoji: (i) ukrep mora biti mogoče pripisati državi in financirati se mora z državnimi sredstvi; (ii) prejemniku mora dodeliti prednost; (iii) ta prednost mora biti selektivna ter (iv) ukrep izkrivlja ali bi lahko izkrivljal konkurenco in prizadene trgovino med državami članicami.

6.1.1 *Nadaljevanje državnega jamstva po šestih mesecih: gospodarska prednost*

(49) Komisija je v sklepu o pomoči za reševanje ugotovila, da državno jamstvo, dodeljeno podjetju v težavah v smislu smernic za reševanje in prestrukturiranje, pomeni državno pomoč družbi Blue Air v skladu s členom 107(1) PDEU ([11]). Komisija iz razlogov, navedenih v sklepu in podprtih z dejstvom, da se je finančni in poslovni položaj družbe Blue Air v primerjavi z avgustom 2020, ko je bila odobrena pomoč za reševanje, poslabšal, meni, da državno jamstvo za del posojila, ki je bil dodeljen kot pomoč za reševanje, pomeni državno pomoč za celotni znesek posojila, zavarovanega z jamstvom, kolikor se je jamstvo nadaljevalo po šestmesečnem obdobju iz navedenega sklepa o pomoči za reševanje.

([11]) Sklep o pomoči za reševanje, uvodne izjave 69 do 75.

(50) Za ponazoritev, zdi se, da družba Blue Air ni mogla več kriti svojih običajnih stroškov poslovanja ter je morala zaradi neobstoja financiranja na trgu septembra in oktobra 2022 prenehati opravljati dejavnosti (uvodni izjavi 32 in 33). Iz tega sledi, da družba Blue Air pod tržnimi pogoji ne bi mogla pridobiti likvidnosti v višini 163,8 milijona RON (33,84 milijona EUR), zagotovljene z državnim jamstvom, in to niti ob prvotni dodelitvi jamstva niti pozneje, ko se je ohranilo po izteku obdobja pomoči za reševanje.

(51) Ugotovitev gospodarske prednosti ni v nasprotju s preučitvijo morebitne skladnosti ravnanja romunskih organov s trgom. Izpostavljenost Romunije v korist družbe Blue Air izhaja iz jamstva, ki ga je Romunija zagotovila iz razlogov javne politike, ki so med drugim povezani z ohranjanjem povezljivosti zračnega prevoza v okviru javnozdravstvenih ukrepov, sprejetih za zajezitev širjenja pandemije COVID-19 ([12]). To pomeni, da udeleženec na trgu, ki je v enakem položaju kot Romunija, zadevnega jamstva ne bi zagotovil ali ohranil. Ravnanje države po dodelitvi jamstva je zgolj posledica državne pomoči, ki jo je predhodno dodelila kot javni organ, in ni temeljilo na dejavnikih, ki bi jih udeleženec na trgu pod običajnimi tržnimi pogoji upošteval pri svojih ekonomskih izračunih ([13]).

6.1.2 *Uveljavljanje zavarovanja s premoženjem, s katerim je zavarovano državno jamstvo, in prenos delnic družbe Blue Air na državo: gospodarska prednost*

(52) Komisija v zvezi z drugim ukrepom, preučenim v sklepu o začetku postopka, v nasprotju s predhodnim stališčem, izraženim v navedenem sklepu, meni, da uveljavljanje zavarovanja s premoženjem, s katerim je bilo zavarovano državno jamstvo, in prenos 75 % delnic družbe Blue Air na državo po tem, ko je morala država na podlagi jamstva odplačati posojilo družbe Blue Air, ne pomenita državne pomoči v smislu člena 107(1) PDEU, ki bi bila ločena od pomoči, ki je že vključena v navedeno državno jamstvo.

(53) Komisija je v sklepu o začetku postopka menila, da prenos delnic z zasebnega lastništva na javno sam po sebi družbi Blue Air ne zagotavlja neposredne gospodarske prednosti zgolj zaradi spremembe lastništva. Vendar je predhodno ugotovila, da se z nadomestitvijo lastniške pravice do dolga, na podlagi katere se lahko državi povrnejo zneski posojila, dolgovani banki EximBank S.A., z lastniško pravico do delnic, v skladu s katero se od družbe Blue Air ne zahteva več povračilo, sprostijo denarna sredstva, ki jih je morala družba Blue Air prej pridobiti od svojih dejavnosti. Poleg tega je Komisija izrazila dvome o tem, ali je bil prevzem zavarovanja s premoženjem izveden ob upoštevanju tržne vrednosti takega zavarovanja. Informacije, ki so jih romunski organi predložili med formalnim postopkom preiskave, kažejo, da ob spremembi lastniške pravice ni prišlo do izplačila sredstev, zlasti ne v korist družbe Blue Air (uvodni izjavi 43 in 44). Poleg tega se zaradi državnega lastništva delnic nikakor ne zmanjša pravica, ki jo ima država kot upnik za zneske iz naslova unovčenega jamstva, da zahteva vračilo denarja, ki ga dolguje družba Blue Air (uvodna izjava 42). Iz tega sledi, da družba Blue Air z nadomestitvijo lastniške pravice države do dolga z lastniškim instrumentom na podlagi prenosa 75 % delnic družbe Blue Air na državo ni pridobila gospodarske prednosti, ki bi bila ločena od prednosti, ki jo je pridobila z državnim jamstvom za znesek dolgovanih posojil, povezanih s pomočjo za reševanje.

6.1.3 *Državno jamstvo: državna sredstva, selektivnost ter vpliv na trgovino in konkurenco*

(54) Državno jamstvo, tudi kot se je ohranilo po izteku obdobja pomoči za reševanje, vključuje sredstva Romunije na podlagi odločitev, ki jih je sprejela država, in koristi le družbi Blue Air. V zvezi z merilom selektivnosti je Sodišče navedlo, da v primeru individualne pomoči opredelitev gospodarske prednosti načeloma omogoča domnevo, da je ukrep selektiven ([14]). To velja ne glede na to, ali na zadevnih trgih delujejo subjekti, ki so v primerljivem

([12]) Sklep o pomoči za reševanje, uvodne izjave 85 do 97 in 50 do 63.
([13]) Glej sodbo Sodišča z dne 6. marca 2018, Komisija proti FIH Holding in FIH Erhvervsbank, C-579/16 P, ECLI:EU:C:2018:159, točka 58.
([14]) Sodba Sodišča z dne 4. junija 2015, Komisija proti MOL, C-15/14P, ECLI:EU:C:2015:362, točka 60.

položaju. Čeprav je bila družba Tarom na podlagi zgoraj navedenega izrednega odloka upravičena do podobnega državnega jamstva kot družba Blue Air, obravnavano državno jamstvo ni del splošnega ukrepa, ki je na voljo vsem podjetjem, dejavnim v sektorju zračnega prevoza v Romuniji, zato je ukrep selektiven.

(55) Z ukrepom pomoči, zaradi katerega je lahko družba Blue Air ostala na trgu, se je torej lahko izboljšal njen konkurenčni položaj na notranjem trgu, na katerem je družba opravljala storitve zračnega prevoza v različnih državah članicah, pri čemer je med drugim konkurirala družbama Ryanair in Wizz Air (uvodna izjava 14). Zato je treba šteti, da ta ukrep lahko izkrivlja ali bi lahko izkrivljal konkurenco in prizadene trgovino med državami članicami.

6.1.4 *Sklepna ugotovitev o obstoju pomoči*

(56) Komisija na podlagi ocene kumulativnih pogojev za obstoj državne pomoči ugotavlja, da prenos 75 % delnic družbe Blue Air na državno lastništvo ne pomeni državne pomoči. Vendar državno jamstvo, kot je bilo dodeljeno in se je ohranilo po obdobju pomoči za reševanje, pomeni državno pomoč v skladu s členom 107(1) PDEU. Komisija bo zato ocenila njeno zakonitost in združljivost z notranjim trgom.

6.2 **Zakonitost pomoči**

(57) V skladu s členom 108(3) PDEU mora biti Komisija obveščena o vseh načrtih za dodelitev ali spremembo pomoči dovolj zgodaj, da lahko predloži pripombe. Če meni, da takšen načrt glede na člen 107 ni združljiv z notranjim trgom, nemudoma začne postopek iz odstavka 2 navedenega člena, zadevna država članica pa ne sme izvajati svojih predlaganih ukrepov, dokler v tem postopku ni sprejet dokončen sklep.

(58) Poleg tega v skladu s členom 1, točka (c), Uredbe (EU) 2015/1589 (v nadaljnjem besedilu: postopkovna uredba) ([15]) spremembe veljavne pomoči pomenijo „novo pomoč“, ki jo je treba uradno priglasiti v skladu s členom 2(1) navedene uredbe. V skladu s členom 3 postopkovne uredbe se pomoč, ki jo je treba uradno priglasiti, ne izvaja, preden Komisija sprejme ali se šteje, da je sprejela, sklep o odobritvi takšne pomoči.

(59) S sklepom o pomoči za reševanje se je družbi Blue Air odobrila pomoč v obliki državnega jamstva za zagotovitev vračila prejetega posojila za reševanje. Ta ukrep, kot je določen v osnutku pravne podlage, predloženem Komisiji, je bil pogojen s predložitvijo načrta prestrukturiranja v šestih mesecih, ki ga mora potrditi Komisija. Romunski organi so v šestih mesecih od prvega črpanja posojila, zavarovanega z jamstvom, Komisiji predložili prvotni načrt prestrukturiranja (uvodna izjava 2). Zato se je lahko v skladu s točko 55(d) smernic za reševanje in prestrukturiranje začasno odobrilo podaljšanje trajanja jamstva, ki je bilo prvič odobreno za šest mesecev kot pomoč za reševanje.

(60) Vendar Romunija do zdaj kljub večkratnim zahtevam ni predložila izvedljivega, skladnega in daljnosežnega načrta prestrukturiranja, ki bi ga Komisija lahko potrdila v skladu s točko 45 smernic za reševanje in prestrukturiranje. Državno jamstvo, kot je bilo dodeljeno in se je ohranilo po obdobju pomoči za reševanje, zato pomeni nezakonito pomoč.

6.3 **Združljivost pomoči in pravna podlaga za oceno**

(61) Komisija mora oceniti, ali se lahko pomoč za prestrukturiranje šteje za združljivo z notranjim trgom. Država članica mora navesti morebitne razloge za združljivost in dokazati, da so pogoji za združljivost izpolnjeni.

([15]) Uredba Sveta (EU) 2015/1589 z dne 13. julija 2015 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije (UL L 248, 24.9.2015, str. 9, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1589/oj).

(62) V skladu s členom 107(3), točka (c), PDEU se lahko državna pomoč odobri, če je dodeljena za pospeševanje razvoja določenih gospodarskih dejavnosti in ne spreminja trgovinskih pogojev v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi. Smernice za reševanje in prestrukturiranje vsebujejo pravila in pogoje za oceno združljivosti pomoči za prestrukturiranje podjetjem v težavah v skladu s členom 107(3), točka (c), PDEU.

(63) V okviru ocene združljivosti pomoči za prestrukturiranje z notranjim trgom je treba preveriti, ali so pogoji iz smernic za reševanje in prestrukturiranje izpolnjeni. Romunija je ob predložitvi načrta prestrukturiranja trdila, da so bili taki pogoji v zadevnem primeru izpolnjeni. Vendar v odgovoru na sklep o začetku postopka takih razlogov za združljivost ni navedla ali ponovila. Komisija bo vseeno ocenila združljivost glede na dvome, izražene v sklepu o začetku postopka.

6.3.1 *Prispevek k razvoju gospodarske dejavnosti ali območja*

(64) V nekaterih primerih lahko prestrukturiranje podjetja v težavah prispeva k razvoju gospodarskih dejavnosti ali območij, in sicer tudi dejavnosti, ki jih ne izvaja upravičenec. To velja v primeru, kadar bi ob odsotnosti take pomoči propad upravičenca povzročil tržne pomanjkljivosti ali socialne težave, kar bi zaviralo razvoj gospodarskih dejavnosti in/ali območij, ki bi bili v teh primerih prizadeti. Točka 44 smernic za reševanje in prestrukturiranje vsebuje neizčrpen seznam takih primerov. Pomoč, zaradi katere lahko upravičenec nadaljuje svoje dejavnosti, preprečuje takšno tržno pomanjkljivost ali socialne težave in tako prispeva k razvoju dejavnosti ali območij, na katere bi vplival izstop upravičenca s trga. Vendar v primeru pomoči za prestrukturiranje to velja le, če pomoč upravičencu dejansko omogoča, da konkurira na trgu na podlagi lastnih dosežkov, to pa se lahko zagotovi le, če pomoč spremlja načrt prestrukturiranja, s katerim se obnovi dolgoročna sposobnost preživetja upravičenca.

6.3.1.1 Obnova dolgoročne sposobnosti preživetja

(65) V skladu s točko 45 smernic za reševanje in prestrukturiranje bo Komisija v primeru pomoči za prestrukturiranje zahtevala, da zadevna država članica predloži izvedljiv, skladen in daljnosežen načrt prestrukturiranja za obnovo dolgoročne sposobnosti preživetja upravičenca. Načrt prestrukturiranja mora omogočiti obnovo dolgoročne sposobnosti preživetja upravičenca v razumnem časovnem okviru in na podlagi realističnih predpostavk v zvezi s prihodnjimi pogoji poslovanja, pri čemer mora biti izključena vsakršna nadaljnja državna pomoč, ki ni zajeta v načrtu prestrukturiranja. V skladu s točko 52 navedenih smernic se dolgoročna sposobnost preživetja doseže, kadar lahko podjetje zagotovi ustrezni pričakovani donos kapitala, potem ko pokrije vse svoje stroške, vključno z amortizacijo in finančnimi dajatvami.

(66) Prvič, Romunija je navedla, da bi se poslovni izid in finančni položaj družbe Blue Air izboljšala do poletja 2022, če bi se ponovno vzpostavil evropski zračni promet. Poleg tega napovedi denarnega toka družbe Blue Air temeljijo na optimističnih predpostavkah v zvezi s povpraševanjem, prihodki in/ali stroški. Iz preglednice 1 je razvidno, da Romunija pričakuje neto pozitivne denarne tokove iz poslovanja družbe Blue Air, ki bodo leta 2023 znašali več kot 10 milijonov EUR, leta 2022 pa več kot 19 milijonov EUR. Vendar družba Blue Air glede na razvoj dogodkov jeseni 2022 ni mogla plačati neposrednih stroškov, potrebnih za opravljanje letov (npr. pravic do emisij CO_2, stroškov goriva), ali dolgov za posojilo za reševanje (glej uvodni izjavi 20 in 32).

(67) Drugič, kot je navedeno v uvodni izjavi 25 in preglednici 1, Romunija ni predložila nabora ključnih gospodarskih kazalnikov za obdobje prestrukturiranja in podatkov o dobičkonosnosti družbe Blue Air v obdobju izvajanja načrta prestrukturiranja, ki jih je zahtevala Komisija. Zgolj hipotetičen dobiček, ki je razviden iz načrta, predloženega Komisiji, nikakor ni zadosten pokazatelj dolgoročne sposobnosti preživetja. Načrt prestrukturiranja ne vsebuje specifičnih napovedi v zvezi s položajem lastniškega kapitala, vloženim kapitalom ali finančnim vzvodom, na podlagi katerih bi bilo mogoče sklepati o solventnosti ter o tem, ali bi položaj lastniškega kapitala družbe Blue Air postal pozitiven in ugoden. Zaradi manjkajočih informacij o donosnosti lastniškega kapitala in vloženega kapitala, na primer v primerjavi s stroški kapitala in primerljivimi letalskimi prevozniki, ni mogoče oceniti, ali bi bila družba Blue Air na koncu obdobja prestrukturiranja sposobna preživeti.

(68) Tretjič, Romunija ni predložila analize občutljivosti, v kateri bi pokazala, kako bi se napovedi osnovnega scenarija lahko razvile v bolj pesimističnem scenariju. Tak scenarij bi moral pokazati in dokazati, kako bi se spreminjali finančni kazalniki, vendar bi se vseeno ustvarili zadostni zaslužki, da bi se pokrili stroški poslovanja in zagotovil obstoj družbe Blue Air na trgu po izteku obdobja prejemanja državne pomoči (glej uvodno izjavo 25).

(69) Resni dvomi Komisije glede tega, ali je načrt prestrukturiranja v skladu z merili iz smernic za reševanje in prestrukturiranje ter ali bi se z njim obnovila sposobnost preživetja družbe Blue Air, niso bili odpravljeni, nezmožnost družbe Blue Air, da ohrani svoje dejavnosti, pa jih dodatno potrjuje. Načrt prestrukturiranja po prenehanju poslovanja ali sprejetju sklepa o začetku postopka ni bil posodobljen.

6.3.1.2 Razvoj določenih gospodarskih dejavnosti ali območij

(70) Kot je navedeno v uvodni izjavi 30, je družba Blue Air opravljala zlasti nizkocenovne storitve zračnega prevoza za romunske državljane, ki živijo v tujini. Povezala je romunske regije v državi in z drugimi evropskimi namembnimi kraji ter tako prispevala k zagotavljanju povezljivosti v državi, kjer slabo razvito cestno in železniško omrežje nista primerna alternativa zračnemu prometu.

(71) Romunija je trdila, da bi lahko dokončno prenehanje poslovanja družbe Blue Air povzročilo tveganje, da noben konkurent ne bo ponudil letov na nekaterih rutah, na katerih je bila družba Blue Air edini prevoznik, ali da bi se cene zvišale na rutah, na katerih je lete poleg družbe opravljal samo en drug konkurent. Zaradi tega bi se lahko zmanjšala dejavnost v tem segmentu sektorja zračnega prevoza. Romunija je predstavila tudi druge širše koristi za romunsko gospodarstvo, ki jih je zagotavljala družba Blue Air (uvodni izjavi 30 in 31).

(72) Vendar ima družba Blue Air zdaj resne finančne težave, zaradi katerih ji je bila novembra 2022 začasno odvzeta operativna licenca, njena flota pa je bila prizemljena. Zato so drugi letalski prevozniki vsaj delno nadomestili domnevno nenadomestljive storitve družbe Blue Air (uvodni izjavi 32 in 38) in Romunija te delne nadomestitve ne izpodbija.

(73) V skladu s točkama 23 in 43 smernic za reševanje in prestrukturiranje se lahko podjetje v težavah šteje za primerno za prispevanje k razvoju gospodarske dejavnosti ali območja le, če izvede daljnosežen načrt prestrukturiranja, s katerim se lahko zagotovi njegova dolgoročna sposobnost preživetja (točke 27, 45 in 52 smernic za reševanje in prestrukturiranje). Komisija je imela resne dvome glede tega, ali je načrt prestrukturiranja, ki ga je predložila Romunija, primeren za obnovitev dolgoročne sposobnosti preživetja družbe Blue Air (uvodne izjave 66 do 69), tako da se bodo storitve zračnega prevoza, ki jih opravlja, še naprej opravljale v obdobju prestrukturiranja in nato trajno. Ti dvomi niso bili odpravljeni.

(74) Ker dolgoročna sposobnost preživetja družbe Blue Air še vedno ni zagotovljena, Komisija ugotavlja, da iz načrta prestrukturiranja ni razvidno, da bi lahko upravičenec ob koncu obdobja prestrukturiranja konkuriral na trgu na podlagi lastnih dosežkov in da bi se zato s tem prestrukturiranjem preprečil njegov izstop s trga, s čimer bi se podprl razvoj gospodarske dejavnosti.

(75) Ker je družba Blue Air začasno prenehala opravljati dejavnosti zračnega prevoza in so storitve, ki jih zagotavlja, na rutah, na katerih je lete prej opravljala družba Blue Air, vsaj delno prevzeli ali nadomestili drugi letalski prevozniki, Komisija ugotavlja, da Romunija ni dokazala, da bi dokončni izstop družbe Blue Air s trga povzročil socialne težave ali tržno pomanjkljivost, zlasti v smislu letalske povezljivosti Romunije.

6.3.2 *Ukrep pomoči ne sme neupravičeno spreminjati trgovinskih pogojev v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi*

6.3.2.1 Sorazmernost in lastni prispevek

(76) V skladu s točko 62 smernic za reševanje in prestrukturiranje mora upravičenec do pomoči, njegovi delničarji ali upniki ali poslovna skupina, ki ji upravičenec pripada, ali novi vlagatelji iz lastnih virov prispevati pomemben delež k stroškom prestrukturiranja, da se zagotovi sorazmernost pomoči za prestrukturiranje. Tak lastni prispevek bi moral biti v smislu učinkov na stanje solventnosti ali likvidnosti upravičenca običajno primerljiv z dodeljeno pomočjo.

(77) Čeprav načrt prestrukturiranja temelji na tržnem financiranju za več kot 50 % stroškov prestrukturiranja družbe Blue Air (uvodna izjava 20), kar se zdi skladno s točko 64 smernic za reševanje in prestrukturiranje, mora biti ta prispevek v skladu s točko 63 navedenih smernic konkreten, tj. dejanski, brez pričakovanih prihodnjih dobičkov, kot je denarni tok.

(78) Kot je navedeno v uvodni izjavi 22(a) in (b), so pristojna sodišča odobrila vlogo za prestrukturiranje dolga v obliki odpisov in pretvorbe dolga v lastniški kapital v zvezi s terjatvami romunskih in italijanskih upnikov v višini 63,36 milijona EUR. Vendar Romunija ni predložila dokaza o dokončnih in zavezujočih zavezah upnikov pod pogoji brez pomoči ali pod tržnimi pogoji, zato Komisija nima elementov, na podlagi katerih bi lahko ugotovila, da zadevno financiranje pomeni konkreten in dejanski lastni prispevek.

(79) Romunija je kot drug vir lastnega prispevka navedla tudi prodajo zrakoplovov (glej uvodno izjavo 21(b)). Vendar je priznala, da je treba odprodajo teh sredstev končati oktobra 2023. Ocenila je, da bi hipotetični prihodki od prodaje znašali 5,89 milijona EUR. Komisija ni prejela nobenih dokazov o dejanski izvedbi take prodaje. Zato pričakovani prihodek od prodaje zrakoplovov ni konkreten ali dejanski. Tudi če bi se tak prihodek sprejel, bi vsekakor znašal le nekoliko več kot 3,5 % skupnega lastnega prispevka (glej uvodno izjavo 20).

(80) Poleg tega bi bilo treba glede na informacije, ki jih je predložila Romunija, vzpostaviti projekt s potencialnim vlagateljem, ki bi zagotovil zunanje financiranje v višini do 54,47 milijona EUR (glej uvodno izjavo 21(c)). Vendar Romunija ni predložila dokazov vlagateljev, ki bi bili pripravljeni podpreti ta potencialni prispevek novih finančnih sredstev k načrtu prestrukturiranja. Poleg tega ni zagotovila, da bi se pogajanja za pridobitev tržnega financiranja uresničila, saj opredeljeni vlagatelji niso sprejeli zavezujočih zavez, nekdanji delničarji pa so izstopili iz družbe Blue Air, kot je navedeno v uvodni izjavi 20.

(81) Podobno je Romunija kot vir lastnega prispevka vključila notranje ustvarjena sredstva iz leta 2022 v višini 30,02 milijona EUR (glej uvodno izjavo 21(d)). Vendar ni predložila nobenih dokazov, ki bi potrdili, da je bil ta načrtovani neto poslovni izid dejansko dosežen in da je treba hipotetični dobiček šteti za dejanski vir lastnega prispevka v skladu s točko 63 smernic za reševanje in prestrukturiranje, na podlagi katere so pričakovani dobički, kot je denarni tok, izključeni.

(82) Komisija zato ugotavlja, da so viri financiranja, ki jih je opredelila Romunija (čeprav se je pričakovalo, da se bodo uresničili pred datumom tega sklepa), večinoma hipotetični ter ne pomenijo pomembnega, konkretnega in dejanskega lastnega prispevka k stroškom prestrukturiranja. Financiranje načrta prestrukturiranja ni v skladu z zahtevami smernic za reševanje in prestrukturiranje glede zadostnega zneska dejanskega lastnega prispevka, s katerim se zagotovi sorazmernost pomoči.

6.3.2.2 Ukrepi za omejevanje izkrivljanja konkurence

(83) V skladu s točko 76 in naslednjimi točkami smernic za reševanje in prestrukturiranje je treba, ko se dodeli pomoč za prestrukturiranje, sprejeti ukrepe za omejevanje izkrivljanja konkurence, da se čim bolj zmanjšajo škodljivi učinki na pogoje trgovanja in da pozitivni učinki prevladajo nad negativnimi. Običajno bi morali biti ukrepi za omejevanje izkrivljanja konkurence zlasti v obliki strukturnih ukrepov, tj. jasne odprodaje dejavnosti, ki ne ustvarjajo izgub in ki bi jih bilo treba vsekakor opustiti, da bi se ohranila sposobnost preživetja.

(84) Komisija je v sklepu o začetku postopka izrazila dvom, da bi kateri koli od predlaganih ukrepov, ki so podrobno opisani v uvodnih izjavah 28 in 29, pomenil strukturen ali veljaven ukrep na področju konkurence.

(85) Romunija ni predložila nobenih informacij, ki bi lahko odpravile dvome Komisije. Zlasti ni dokazala, da odločitev o tem, da bo subjekt ali hčerinska družba družbe Blue Air opravljala storitve popravil in vzdrževanja, ki jih je prej opravljala samo notranje za družbe ali subjekte, ki so pod enakim nadzorom kot družba Blue Air, tudi za tretje osebe, ni zgolj poslovna odločitev za povečanje prihodkov. Prav tako ni dokazala, da so zadevne storitve popravil in vzdrževanja tako edinstvene, da se z njihovim izvajanjem na trgu izravna ali ublaži izkrivljanje konkurence.

(86) Romunija prav tako ni predložila nobenih dokazov, da so bile rute, predlagane za zaprtje, dobičkonosne ali da zaprtje letaliških sedežev ni bilo potrebno, da bi se prihranili stroški, in primerno za sprostitev pomembnega ali redkega vira, ki bi lahko privabil zainteresirane konkurente. Poleg tega načrt Romunije ne vključuje odprodaje dobičkonosnih dejavnosti ali sredstev družbe Blue Air, kot so samostojna podjetja, in/ali sprostitve slotov na preobremenjenih letališčih.

(87) Nazadnje, v načrtu prestrukturiranja, kot je bil predložen Komisiji, je predvideno povečanje flote zrakoplovov družbe Blue Air in njene prisotnosti na trgu, merjene v razpoložljivih sedežnih kilometrih, v primerjavi z obdobjem tik pred pripravo in začetkom izvajanja načrta prestrukturiranja (uvodna izjava 23). V točkah 78 in 79 smernic za reševanje in prestrukturiranje pa so navedeni ukrepi, s katerimi se zmanjša prisotnost na trgu in/ali zmogljivost upravičenca, zlasti na trgih z velikim presežkom zmogljivosti.

6.3.3 *Primerjava pozitivnih učinkov pomoči z negativnimi učinki na notranji trg*

(88) S skrbno načrtovanim ukrepom državne pomoči bi bilo treba zagotoviti, da je skupni učinek pozitiven, in preprečiti negativen vpliv na trgovinske pogoje v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi. V smernicah za reševanje in prestrukturiranje so določena merila, na podlagi katerih Komisija oceni združljivost pomoči za prestrukturiranje podjetja v težavah z notranjim trgom, pri čemer zagotavlja, da razvoj zadevne gospodarske dejavnosti ne spreminja trgovinskih pogojev v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi.

(89) Glede na zgoraj navedene ugotovitve ocene (v tem oddelku 6) Komisija ugotavlja, da ni bilo dokazano, da bi pomoč za prestrukturiranje, zlasti po prenehanju dejavnosti zračnega prevoza družbe Blue Air, prispevala k razvoju gospodarske dejavnosti ali letalske povezljivosti Romunije. Poleg tega pomoč za prestrukturiranje ni v skladu z glavnimi zahtevami smernic za reševanje in prestrukturiranje, katerih namen je zagotoviti, da je izkrivljanje konkurence, ki ga povzroča pomoč, ustrezno omejeno. Zato je treba šteti, da pomoč za prestrukturiranje negativno vpliva na trgovinske pogoje v obsegu, ki je v nasprotju s skupnimi interesi, in tako ni združljiva z notranjim trgom v skladu s členom 107(3), točka (c), PDEU.

7. **VRAČILO**

(90) Komisija je v skladu s PDEU in ustaljeno sodno prakso sodišč Unije pristojna za odločanje, ali mora zadevna država članica spremeniti ali odpraviti pomoč, za katero je Komisija ugotovila, da ni združljiva z notranjim trgom ([16]). Poleg tega sodišča Unije dosledno menijo, da je obveznost države članice, da odpravi pomoč, za katero Komisija meni, da ni združljiva z notranjim trgom, namenjena ponovni vzpostavitvi prejšnjega stanja ([17]).

(91) V zvezi s tem so sodišča Unije ugotovila, da je ta cilj dosežen, ko prejemnik vrne zneske, ki so bili dodeljeni z nezakonito pomočjo, in se tako odpove prednosti, ki jo je imel v primerjavi s konkurenti na notranjem trgu, ter se znova vzpostavi stanje pred plačilom pomoči ([18]).

([16]) Sodba z dne 12. julija 1973, Komisija proti Nemčiji, C-70/72, ECLI:EU:C:1973:87, točka 13.
([17]) Sodba z dne 21. marca 1990, Belgija proti Komisiji, C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, točka 66.
([18]) Sodba z dne 17. junija 1999, Belgija proti Komisiji, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, točki 64 in 65.

(92) V skladu s sodno prakso je v členu 16(1) postopkovne uredbe navedeno, da „[č]e se v primerih nezakonite pomoči sprejmejo negativni sklepi, Komisija odloči, da mora zadevna država članica sprejeti vse potrebne ukrepe, da upravičenec vrne pomoč […].“

(93) Ker se je pomoč za prestrukturiranje v višini 33,84 milijona EUR (168,4 milijona RON) izvajala od 22. aprila 2021 (glej uvodno izjavo 2) v nasprotju s členom 108(3) PDEU ter jo je treba šteti za nezakonito in nezdružljivo pomoč, se vrne, da se ponovno vzpostavi stanje na notranjem trgu pred njeno dodelitvijo. Vračilo zajema obdobje od datuma, ko je bila pomoč podaljšana brez veljavnega načrta prestrukturiranja, do dejanskega vračila. Znesku, ki ga je treba vrniti, se prištejejo obresti za obdobje od datuma, ko je državno jamstvo postalo nezakonito, tj. 22. aprila 2021, potem ko je zaradi neobstoja veljavnega načrta prestrukturiranja potekla pomoč za reševanje, odobrena za šest mesecev, do njegovega dejanskega vračila. Komisija opozarja, da se zaradi dejstva, da je državno jamstvo morda prenehalo veljati, ko je država na zahtevo posojilodajalca vrnila posojilo za reševanje, nikakor ni odpravila prednost, ki jo je upravičenec pridobil z navedenim jamstvom. Nasprotno, upravičenec je to prednost dejansko izkoristil v največji možni meri in jo še naprej ima, dokler nastala terjatev države do družbe Blue Air ne bo plačana skupaj z obrestmi.

8. SKLEPNE UGOTOVITVE

(94) Komisija ugotavlja, da je Romunija za družbo Blue Air nezakonito izvedla pomoč za prestrukturiranje v obliki nadaljevanja državnega jamstva po šestih mesecih in nadomestitve nekdanjega upnika v nasprotju s členom 108(3) PDEU. Romunija bi morala to pomoč izterjati skupaj z obrestmi. Uveljavitev zavarovanja s premoženjem, s katerim je zavarovano državno jamstvo, in prenos 75 % delnic družbe Blue Air na državo pa ne pomenita državne pomoči –

SPREJELA NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

Prenos 75 % delnic družbe Blue Air Aviation S.A. na Romunijo ne pomeni državne pomoči v smislu člena 107(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije.

Člen 2

Ad hoc državna pomoč v obliki državnega jamstva v skupnem znesku 163,8 milijona RON (33,84 milijona EUR), ki ga je Romunija nezakonito in v nasprotju s členom 108(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije ohranila v korist družbe Blue Air Aviation S.A., ni združljiva z notranjim trgom.

Člen 3

(1) Romunija nezdružljivo pomoč iz člena 2 izterja od upravičenca.

(2) Zneskom, ki jih je treba izterjati, se prištejejo obresti za obdobje od datuma, ko je pomoč postala nezakonita, tj. 22. aprila 2021, do njihovega dejanskega vračila.

(3) Obresti se izračunajo z obrestnoobrestnim računom v skladu s poglavjem V Uredbe Komisije (ES) št. 794/2004 ([19]) in Uredbo Komisije (ES) št. 271/2008 ([20]) o spremembi Uredbe (ES) št. 794/2004.

([19]) Uredba Komisije (ES) št. 794/2004 z dne 21. aprila 2004 o izvajanju Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 93 Pogodbe ES (UL L 140, 30.4.2004, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2004/794/oj).

([20]) Uredba Komisije (ES) št. 271/2008 z dne 30. januarja 2008 o spremembi Uredbe (ES) št. 794/2004 o izvajanju Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 93 Pogodbe ES (UL L 82, 25.3.2008, str. 1).

(4) Romunija z datumom uradnega obvestila o tem sklepu prekliče vsa neizplačana plačila pomoči iz člena 2.

Člen 4

(1) Vračilo pomoči iz člena 2 je takojšnje in učinkovito.

(2) Romunija zagotovi, da se ta sklep izvede v štirih mesecih od datuma uradnega obvestila o tem sklepu.

Člen 5

(1) Romunija v dveh mesecih po uradnem obvestilu o tem sklepu predloži naslednje informacije:

(a) skupni znesek (glavnica in obresti za vračilo), ki ga mora upravičenec vrniti;

(b) podroben opis že sprejetih in načrtovanih ukrepov za uskladitev s tem sklepom ter

(c) dokumente, ki dokazujejo, da je bilo upravičencu odrejeno vračilo pomoči.

(2) Romunija Komisijo obvešča o napredku v zvezi z nacionalnimi ukrepi, sprejetimi za izvajanje tega sklepa, dokler pomoč iz člena 2 ni v celoti vrnjena. Na zahtevo Komisije takoj predloži informacije o že sprejetih in načrtovanih ukrepih za uskladitev s tem sklepom. Predloži tudi podrobne informacije o zneskih pomoči in obrestih za vračilo, ki jih je upravičenec že vrnil.

Člen 6

Ta sklep je naslovljen na Romunijo.

Komisija lahko objavi zneske pomoči in obresti za vračilo, vrnjene z izvajanjem tega sklepa, brez poseganja v člen 30 Uredbe Sveta (EU) 2015/1589.

V Bruslju, 16. februarja 2024

Za Komisijo
Margrethe VESTAGER
izvršna podpredsednica